

Warszawa, 6.09 2017 r.

SEKRETARIAT
Biura Pras Senackich
Wpłynęło dn. 4.09.2017
nr 4733 podpis.....

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 6.09.17
nr 4664 podpis.....

DNA-I-052-43/17

dot. BPS/043-46-1221/17

BM-1-052-10M/17

Pan

Stanisław Karczewski

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na oświadczenie Pani senator Lidii Staroń, złożone podczas 46 posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 27 lipca 2017 r. w sprawie nieweryfikowania przez sądy powszechne adresu pozwanego i propozycji ustawowego nałożenia na sądy takiego obowiązku, uprzejmie przedstawiam co następuje.

Zgodnie z art. 126 § 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.), zwaną dalej: „k.p.c.”, każde pismo procesowe powinno zawierać m. in. imię i nazwisko lub nazwę stron, a gdy jest pierwszym pismem w sprawie także oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy stron, numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) powoda będącego osobą fizyczną, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania lub posiada go nie mając takiego obowiązku lub numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku – numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP powoda niebędącego osobą fizyczną, który nie ma obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania.

Tym samym to na osobie wnoszącej do sądu pierwsze pismo w sprawie ciąży obowiązek oznaczenia miejsca zamieszkania lub siedziby i adresu stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, co wynika z zasady kontrydiktoryjności procesu cywilnego. Strona ma również obowiązek dochowania innych warunków formalnych wnoszonych przez siebie pism. Zaangażowanie sądu w proces usuwania braków, jak również weryfikację adresów stron mogłoby rodzić zarzuty o braku bezstronności, czyli działania na rzecz strony postępowania.

Natomiast odrębną kwestią jest weryfikacja, czy adres wskazany w pierwszym piśmie procesowym jest rzeczywistym adresem zamieszkania lub siedziby strony. Obowiązek dokonania sprawdzenia tych danych na etapie wstępnym nie został wprawdzie wprost nałożony przez przepisy obowiązującego prawa, aczkolwiek weryfikacja adresu strony pozwanej ma przede wszystkim charakter praktyczny i następuje najczęściej na etapie pierwszego doręczenia pozwanemu pisma procesowego lub innej korespondencji sądowej, kiedy albo pismo zostało skutecznie doręczone adresatowi, albo dochodzi do zwrotu korespondencji na skutek nieprawidłowości w adresie, lub gdy adres okazał się nieaktualny. Jednakże może do takiej weryfikacji nie dojść, na skutek dokonania doręczenia zastępczego poprzez pozostawienie w skrzynce pocztowej adresata informacji o możliwości odbioru pisma w placówce operatora pocztowego i uznanie pisma za skutecznie doręczone po upływie określonego czasu (*vide*: art. 139 § 1 k.p.c.).

Zgodnie z § 11 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1222, z późn. zm.)* jeżeli do doręczenia przesyłki nie doszło, w razie odmowy przyjęcia przesyłki, a także jeżeli przesyłki nie można doręczyć z powodów określonych w art. 136 § 2 i art. 139 § 3 k.p.c., doręczający dokonuje adnotacji o przyczynie niedoręczenia przesyłki na formularzu potwierdzenia odbioru, umieszcza datę i składa swój podpis. Ponadto w przypadku gdy adresat wyprowadził się spod adresu wskazanego na przesyłce, w adnotacji, o której mowa powyżej, doręczający umieszcza informację o nowym adresie adresata, jeżeli adresat uzgodnił z operatorem inne miejsce doręczania przesyłek. Przepis ten, przy jego należyтым stosowaniu przez doręczającego i dopełnieniu obowiązku uzgodnienia innego miejsca doręczania przesyłek przez adresata, gwarantuje prawidłowość doręczenia pism sądowych.

Uwidoczniony w systemie PESEL.SAD adres, to adres wskazywany w ramach administracyjnego obowiązku meldunkowego. Adres ten nie musi odpowiadać rzeczywistemu adresowi strony pozwanej, gdyż obowiązki w zakresie zgłaszania aktualnego adresu są lekceważone, nawet przy dłuższych nieobecnościach powiązanych z emigracją zarobkową. Obowiązujące przepisy, w tym ustawa – Kodeks postępowania cywilnego nie stanowią, że adres zameldowania odnotowywany w rejestrze PESEL jest równoznaczny z adresem strony. Nie wskazują także, że korespondencję sądową należy doręczać na adres udostępniony w rejestrze PESEL, jak czyni to art. 133 § 2a k.p.c. w odniesieniu do rejestrów i ewidencji przedsiębiorców.

Jednocześnie wskazać należy, że system PESEL.SAD służy głównie do ustalania z urzędu numeru PESEL pozwanego, który to obowiązek nakłada na sąd przepis art. 208¹ k.p.c.,

a uprawnienia dostępu do systemu PESEL.SAD posiadają jedynie niektórzy pracownicy sekretariatów sądowych.

Odmienne przedmiotową problematykę regulują przepisy dotyczące przedsiębiorców. Stosownie do treści art. 133 § 2a k.p.c. pisma procesowe dla przedsiębiorców i wspólników spółek handlowych, wpisanych do rejestru sądowego albo Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), doręcza się na adres udostępniany w rejestrze albo CEIDG, chyba że strona wskazała inny adres dla doręczeń. Jeżeli ostatni udostępniony adres został wykreślony jako niezgodny z rzeczywistym stanem rzeczy i nie zgłoszono wniosku o wpis nowego adresu, który podlegałby udostępnieniu, adres wykreślony jest uważany za adres udostępniony w rejestrze albo CEIDG.

Tym samym sąd zarządzając doręczenie pisma stronie określonej w art. 133 § 2a k.p.c. może sprawdzić w odpowiednim rejestrze lub ewidencji, czy adres strony pozwanej podany przez powoda odpowiada wskazanemu w pierwszym piśmie procesowym. Jest to adres, pod który sąd winien prawidłowo skierować korespondencję dla strony pozwanej (o ile nie wskazała innego adresu), a negatywne konsekwencje procesowe związane z nieaktualizowaniem adresu obciążają stronę pozwaną. Wynika to jednak wprost z obowiązujących przepisów.

Mając na względzie powyższe, propozycja nałożenia na sądy obowiązku sprawdzania w systemie PESEL.SAD adresu każdej strony pozwanej nie jest uzasadniona. Adres wskazany w tym systemie może być nieprawidłowy tak samo, jak wskazany przez stronę powodową w pierwszym piśmie procesowym. Takie rozwiązanie może również utrudnić dochodzenie roszczeń i przedłużyć postępowania sądowe, albowiem będzie nakładało w każdej sprawie dodatkowy obowiązek na sądy związany z weryfikacją adresu w systemie PESEL.SAD, nie gwarantując jednocześnie prawidłowości adresu. Na marginesie należy wskazać, że w praktyce problemy wymienione w oświadczeniu wiążą się często właśnie z faktem posłużenia się przez powoda nieaktualnym adresem zameldowania strony pozwanej, widniejącym w rejestrze PESEL. Weryfikacja adresu przez sąd w oparciu o system PESEL.SAD, który sam nie stanowi pewnej bazy adresowej, byłaby w konsekwencji w wielu wypadkach nieskuteczna, a tym samym mimo dodatkowego, znacznego obciążenia obowiązkami pracowników sądów, cel regulacji nie zostałby osiągnięty.

Na marginesie wskazać należy, że Ministerstwo Sprawiedliwości w listopadzie 2016 r. zwróciło się do Prezesów Sądów Apelacyjnych o zbadanie w podległych sądach praktyki w zakresie doręczenia zastępczego w trybie art. 139 § 1 k.p.c., a także wykorzystywania systemu PESEL.SAD, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, podjęcia skutecznych działań zmierzających do ich wyeliminowania w przyszłości.

Jednakże wychodząc naprzeciw problemom zasygnalizowanym w oświadczeniu, wskazać trzeba, że w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają końcowe prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Proponuje się, aby rozwiązań nie szukać w udogodnieniach dla powoda kosztem sprawności całego aparatu sądownictwa, lecz w mobilizowania powoda do dołożenia należytej staranności w ustaleniu zgodnego z prawdą adresu miejsca pobytu pozwanego, przy jednoczesnym udostępnieniu powodowi instrumentów prawnych, które mogą temu służyć.

Tym samym przewiduje się m. in. wprowadzenie do regulacji doręczeń pism sądowych normy prawnej stanowiącej upoważnienie dla sądu do żądania od powoda – dowodu doręczenia odpisu pozwu przez komornika sądowego – przy jednoczesnym udzieleniu komornikowi sądowemu kompetencji do wykonania takiej czynności. Przesłanką takiego żądania będzie brak pewności co do skuteczności doręczenia tradycyjną drogą pocztową.

Z powołaniem

Z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Lukasz Piębiak
PODSEKRETARZ STANU